

Euroopan talousyhteisön sekä Costa Rican tasavallan, El Salvadorin tasavallan, Guatemalan tasavallan, Hondurasin tasavallan, Nicaraguan tasavallan ja Panaman tasavallan välistä

YHTEISTYÖTÄ KOSKEVA PUITESOPIMUS

EUROOPAN YHTEISÖJEN NEUVOSTO

ja

COSTA RICAN, EL SALVADORIN, GUATEMALAN, HONDURASIN, NICARAGUAN JA PANAMAN HALLITUKSET,

jotka

OTTAVAT HUOMIOON Euroopan yhteisön, jäljempänä "yhteisö", sekä Costa Rican, El Salvadorin, Guatemalan, Hondurasin, Nicaraguan ja Panaman tasavaltojen, jäljempänä "Keski-Amerikka", väliset perinteiset ystävyysuhteet, jotka ovat viimeisten yhdeksän vuoden aikana vahvistuneet perustetun hedelmällisen poliittisen vuoropuhelun ja syentämistään odottavan taloudellisen yhteistyön ansiosta,

PALAUTTAVAT MIELIIN arvokkaan avun, jota Luxemburgissa 12 päivänä marraskuuta 1985 allekirjoitetun yhteistyösopimuksen sekä yhteisön ja Keski-Amerikan välisten ministerikokousten lopputiedotteiden toimeenpano on merkinnyt Keski-Amerikalle,

VAHVISTAVAT sitoutumisensa Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteisiin ja kansainvälisen oikeuden sääntöihin sekä demokraattisiin arvoihin ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja korostavat ihmisoikeuksista, kansanvallasta ja kehityksestä 28 päivänä marraskuuta 1991 annetun neuvoston ja yhteisön jäsenvaltioiden päätöslauselman merkitystä,

KOROSTAVAT rauhan ja demokratian edistymistä Keski-Amerikan maissa tällä alalla aloitetun vuoropuhelun ja kansallisen sovinnon yhteydessä sekä merkittäviä ponnisteluja, joita on toteutettu ihmisoikeuksien noudattamiseksi,

TUNNUSTAVAT, että kehitys on rauhan ja demokratian vahvistamisen perusedellytys ja olennainen tekijä Keski-Amerikan kansojen taloudellisten ja yhteiskunnallisten oikeuksien edistämiseksi,

TUNNUSTAVAT, että yhteisö pitää tärkeänä kaupan kehittymistä ja taloudellista yhteistyötä kehitysmaiden kanssa myös ottaen huomioon yhteistyöstä latinalaisen Amerikan ja Aasian kehitysmaiden kanssa annetut suuntaviivat ja päätöslauselmat,

TOTEAVAT Keski-Amerikan hallitusten vahvistaman uudenaikaistamista ja taloudellista uudistamista sekä kaupan vapauttamista koskevan prosessin myönteiset seuraukset samoin kuin tarpeen edistää näiden uudistusten lisäksi yhteiskunnallisia oikeuksia heikoimmassa asemassa olevan väestönosan keskuudessa, vakuuttuneina siitä, että yhteistyö yhteisön kanssa on tärkeä osatekijä tällä alueella esiintyvän äärimmäisen köyhyyden aiheuttamien ongelmien poistamisessa,

OVAT TIETOISIA siitä, miten tärkeää on edistää Keski-Amerikan liittämistä tiiviimmin maailmantalouteen,

OVAT VAKUUTTUNEITA vapaan kansainvälisen kaupan, monenvälisen kauppajärjestelmän periaatteiden, investointien lisäämiseen ja henkistä omaisuutta koskevien oikeuksien noudattamisen merkityksestä,

KOROSTAVAT molempien osapuolten ympäristönsuojelun tehostamiselle antaman erityisen merkityksen kestävästä kehityksestä toteuttamiseksi,

TOTEAVAT, että on kiireellisesti vahvistettava kansainvälistä yhteistyötä huumausaineongelmien torjunnassa,

OVAT TIETOISIA siitä, että on korostettava naisten osuuden merkitystä kehityksen olennaisena osatekijänä,

KOROSTAVAT edistystä, joka on saavutettu Tegucigalpan pöytäkirjan mukaisesti toteutetun Keski-Amerikan valtioiden järjestön (ODECA) peruskirjan muuttamisen tuloksena perustetun Keski-Amerikan integraatiojärjestelmän (SICA) avulla, ja ottavat huomioon Keski-Amerikan koostuvan kehitysmaista,

OVAT VAKUUTTUNEITA siitä, että on aloitettava uusi vaihe molempien alueiden välisessä yhteistyössä San Josén VIII:n ministerikokouksen päätelmien mukaisesti, ja tunnustavat sopimuksen perustavoitteen, joka on osapuolten välisten suhteiden lujittaminen, syventäminen ja monipuolistaminen,

OVAT PÄÄTTÄNEET tehdä tämän sopimuksen ja nimenneet tätä varten täysivaltaisiksi edustajikseen:

EUROOPAN YHTEISÖJEN NEUVOSTO:

Niels Helveg PETERSEN
Tanskan ulkoasiainministeri
Tehtävää hoitava Euroopan unionin neuvoston puheenjohtaja

Manuel MARIN
Euroopan yhteisöjen komission jäsen

COSTA RICAN TASAVALLAN HALLITUS:

Bernd H. NIEHAUS QUESADA
Ulkosuhteita hoitava ministeri

EL SALVADORIN TASAVALLAN HALLITUS:

Dr. José M. PACAS CASTRO
Ulkosuhteita hoitava ministeri

GUATEMALAN TASAVALLAN HALLITUS:

Gonzalo MENENDEZ PARK
Ulkosuhteita hoitava ministeri

HONDURASIN TASAVALLAN HALLITUS:

Mario CARIAS ZAPATA
Ulkosuhteita hoitava ministeri

NICARAGUAN TASAVALLAN HALLITUS:

Ernesto LEAL
Ulkosuhteita hoitava ministeri

PANAMAN TASAVALLAN HALLITUS:

Julio LINARES
Ulkosuhteita hoitava ministeri

JOTKA vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 artikla

Yhteistyön demokraattinen perusta

Yhteisön ja Keski-Amerikan väliset yhteistyösuhteet sekä tämän sopimuksen kaikki määräykset perustuvat demokraattisten periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, jotka ovat sekä yhteisön että Keski-Amerikan sisä- ja ulkopoliittikan lähtökohtana ja jotka ovat olennainen osa tätä sopimusta.

2 artikla

Yhteistyön lujittaminen

Sopimuspuolet sitoutuvat lujittamaan ja monipuolistamaan yhteistyösuhteitaan kaikilla yhteistä etua koskevillä aloilla, erityisesti talouden, rahoituksen, kaupan, sosiaali-asioiden, tieteen, tekniikan ja ympäristön aloilla, ottaen huomioon Keski-Amerikan maiden vähäisemmän kehitystasteen. Sopimuspuolet sitoutuvat myös edistämään

Keski-Amerikan integraatiojärjestelmän vahvistamista ja lujittamista.

Yhteisö ottaa huomioon, että Keski-Amerikan maat ovat kehitysmaita, ja toteuttaa tätä yhteistyötä kyseisille maille mahdollisimman edullisella tavalla.

3 artikla

Taloudellinen yhteistyö

1. Ottaen huomioon molemminpuoliset etunsa sekä keskipitkän ja pitkän aikavälin taloudelliset tavoitteensa sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan mahdollisimman laajaa keskinäistä taloudellista yhteistyötä rajaamatta ennakolta mitään alaa yhteistyön ulkopuolelle. Tämän yhteistyön tavoitteena on erityisesti:

a) lujittaa ja monipuolistaa yleisesti maiden välisiä taloudellisia yhteyksiä;

- b) edistää osaltaan maiden talouksien kestävästä kehitystä ja niiden elintason kohottamista ympäristön suojelu asianmukaisesti huomioon ottaen;
- c) edistää kaupan laajentamista markkinoiden monipuolistamiseksi ja uusien markkinoiden avaamiseksi ja niille pääsyn helpottamiseksi;
- d) edistää investointivirtoja ja vahvistaa investointien suojaa;
- e) edistää teknologian siirtoa ja taloudellisten toimijoiden yhteistyötä erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten välillä vahvistamalla tieteellistä perustaa ja lisäämällä sopimuspuolten innovaatiomahdollisuuksia;
- f) luoda edellytykset työllisyyden lisäämiselle ja tuottavuuden parantamiselle;
- g) edistää maaseudun kehittämiseen ja kaupunkiasumisen parantamiseen liittyviä toimenpiteitä;
- h) tukea Keski-Amerikan maiden pyrkimyksiä toteuttaa maatalouden ja teollisuuden alojen uudenaikaistamiseen ja kehittämiseen tähtäviä politiikkoja;
- i) tukea Keski-Amerikan yhdentymistä;
- j) vaihtaa tilastoja ja menetelmiä koskevia tietoja.

2. Sopimuspuolet määrittävät tätä varten yhteisellä sopimuksella etunsa mukaisesti sekä toimivaltansa ja kykynsä huomioon ottaen taloudellisen yhteistyönsä alat rajaamatta ennakolta mitään alaa yhteistyön ulkopuolelle. Tämä yhteistyö sisältää erityisesti seuraavat alat:

- a) tuotantoalojen uudenaikaistaminen (teollisuus, maatalouteen liittyvä teollisuus, maatalous, karjalous, kalastus, kalanviljely, kaivosala ja metsätalous);
- b) energiasuunnittelu ja järkevä energian käyttö;
- c) luonnonvarojen ja ympäristön hallinta ja suojelu;
- d) teknologian siirto;
- e) tiede ja teknologia;
- f) henkinen omaisuus, mukaan luettuna teollinen omaisuus;
- g) standardit ja laatuvarusteet;
- h) palvelut, mukaan luettuina rahoituspalvelut, matkailu, liikenne, televiestintä, telematiikka ja tietotekniikka;
- i) rahapoliittisia kysymyksiä koskeva tiedonvaihto ja makrotalouspolitiikkojen yhdenmukaistaminen alueellisen yhdentymisen vahvistamiseksi;
- j) terveyttä, kasviensuojelua ja eläinten terveyttä koskeva tekninen sääntely;

- k) taloudellisten yhteistyöelinten ja -yksiköiden vahvistaminen alueellisella tasolla;
- l) alueellinen kehitys ja raja-alueiden yhdentyminen.

3. Taloudellisen yhteistyön tavoitteiden saavuttamiseksi sopimuspuolet pyrkivät lainsäädäntönsä mukaisesti edistämään muun muassa seuraavia toimia:

- a) tekninen apu erityisesti lähettämällä asiantuntijoita, erityistutkimusten toteuttaminen edellä mainituilla yhteistyön aloilla;
- b) muun muassa yhteisyritysten (joint ventures), lisenssisopimusten, teknologisen taitotiedon siirron ja alihankintojen aikaansaaminen;
- c) osapuolten yritysjohtajien välisten yhteyksien tiivistäminen erityisesti järjestämällä konferensseja, seminaareja sekä kaupallisia ja teollisia edustustilaisuuksia kaupankäynnin ja investointivirtojen, kauppaneuvottelujen sekä yleisten ja alakohtaisten messujen lisäämiseksi;
- d) yhteisöstä peräisin olevien yritysten yhteinen osallistuminen Keski-Amerikan maissa pidettäviin messuihin ja näyttelyihin, ja päinvastoin;
- e) tekniset ja tieteelliset tutkimushankkeet sekä asiantuntijavaihto;
- f) tietojen vaihto tähän sopimukseen sisältyvillä yhteistyöaloilla, erityisesti pääsy olemassa oleviin tai perustettaviin tietokantoihin;
- g) taloudellisten toimijoiden verkostojen perustaminen erityisesti teollisuuden alalla.

4 artikla

Suosituimmuuskohtelu

Sopimuspuolet myöntävät kauppasuhteissaan toisilleen suosituimmuuskohtelun tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (GATT) määräysten mukaisesti.

5 artikla

Kaupallisen yhteistyön kehittäminen

1. Sopimuspuolet sitoutuvat edistämään mahdollisimman laajasti keskinäisten kauppasuhteiden kehittämistä ja monipuolistamista ottaen huomioon molempien taloudellisen tilanteen ja myöntämällä toisilleen mahdollisimman laajat helpotukset.

2. Tätä tarkoitusta varten osapuolet ottavat tehtäväkseen tutkia menetelmiä ja keinoja vähentää ja poistaa kaupan kehittämisen esteet, erityisesti muut kuin tullit ja toisaalta tullien kaltaiset esteet, ja ottavat huomioon kansainvälisissä järjestöissä tällä alalla tehdyn työn.

3. Sopimuspuolet tutkivat mahdollisuutta ottaa käyttöön sopivissa tapauksissa keskinäisiä kuulemismenettelyjä.

6 artikla

Kaupallisen yhteistyön tavat

Aktiivisempaan yhteistyöhön päästäkseen sopimuspuolet sitoutuvat toteuttamaan seuraavat toimet:

- kummankin osapuolen yritysjohtajien välisten tapaamisten, vaihtojen ja yhteyksien edistäminen sellaisten tuotteiden määrittämiseksi, joita voidaan asettaa kaupan toisen osapuolen markkinoilla;
- tulliviranomaisten yhteistyön helpottaminen erityisesti ammatillisen koulutuksen, menettelyjen yksinkertaistamisen sekä tullisääntöjä koskevien rikkomusten havaitsemisen osalta;
- kauppaa edistävän toiminnan, muun muassa seminaarien, symposiumien, kaupan ja teollisuuden alan messujen ja näyttelyjen, kaupallisten edustustilaisuuksien, vierailujen, kaupallisten kampanjaviikkojen ja markkinatutkimusten edistäminen ja tukeminen;
- järjestöjen ja yritysten tukeminen, jotta ne voivat toteuttaa kummankin osapuolen kannalta kannattavia toimia;
- osapuolten sellaisten etujen huomioon ottaminen, jotka koskevat niiden markkinoille pääsyä perustuotteiden, puolivalmisteiden ja täysvalmisteiden osalta sekä kansainvälisten raaka-ainemarkkinoiden vakautamista toimivaltaisilla kansainvälisillä foorumeilla sovittujen tavoitteiden mukaisesti;
- kaupan helpottamiseen ja kaupan esteiden poistamiseen tähtäävien menetelmien ja keinojen tutkiminen ottaen huomioon kansainvälisissä järjestöissä tehty työ.

7 artikla

Teollisuusyhteistyö

1. Sopimuspuolet tukevat Keski-Amerikan maiden teollisuuden ja palvelualan tuotantopohjan laajentamista ja monipuolistamista edistämällä erityisesti osapuolten pienten ja keskisuurten yritysten välisiä yhteistyöaloitteita,

joilla pyritään helpottamaan näiden yritysten pääomansaantia, pääsyä markkinoille ja pääsyä osalliseksi soveltuvasta teknologiasta, sekä yhteisyhtiöitä koskevia aloitteita.

2. Tätä varten osapuolet tukevat toimivaltansa puitteissa hankkeita ja toimia, jotka edistävät:

- yhteistyötä varten luotujen verkostojen vahvistamista ja laajentamista;
- yhteistyön edistämiseen tähtäävien yhteisön välineiden, erityisesti ”European Community Investment Partners” -rahoitusohjelman (ECIP) laajaa käyttöä nimenomaan käyttämällä entistä enemmän Keski-Amerikan alueen rahoituslaitoksia;
- yritysjohtajien välistä yhteistyötä, kuten yhteisyhtiöitä, alihankintaa, teknologian siirtoa, lisenssejä, soveltavaa tutkimusta ja edustussopimuksia.

8 artikla

Sijoitukset

1. Sopimuspuolet sopivat:

- edistävänsä toimivaltansa, lainsäädäntönsä ja politiikkansa rajoissa molemminpuolisesti edullisten sijoitusten lisäämistä;
- parantavansa vastavuoroisille investoinneille suotuisia olosuhteita kannustamalla erityisesti investointien edistämisen ja suojaamissopimusten tekemiseen yhteisön jäsenvaltioiden ja Keski-Amerikan maiden välillä.

2. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi sopimuspuolet päättävät suorittaa investointien edistämiseen ja houkuttelemiseen tähtäviä tukitoimia, jotta tunnistettaisiin uusia mahdollisuuksia ja edistettäisiin niiden toteuttamista.

Nämä toimet käsittävät:

- a) seminaarien, näyttelyiden ja yritysjohtajien virkamatkojen järjestämistä;
- b) taloudellisten toimijoiden koulutusta investointihankkeiden perustamista varten;
- c) yhteisinvestointien toteuttamiseen tarvittavaa teknistä apua;
- d) toimia ”European Community Investment Partners” -ohjelman (ECIP) puitteissa.

3. Yhteistyöhön voivat osallistua yksityiset, julkiset, kansalliset ja monenväliset elimet yhteisön ja Keski-Amerikan alueelliset rahoituslaitokset mukaan lukien.

*9 artikla***Rahoituslaitosten välinen yhteistyö**

Sopimuspuolet pyrkivät tarpeidensa mukaan sekä ohjelmiansa ja lainsäädäntönsä puitteissa tukemaan rahoituslaitosten välistä yhteistyötä toimilla, jotka edistävät:

- tiedon ja kokemusten vaihtoa molemmille osapuolille tärkeillä aloilla. Tätä yhteistyön muotoa toteutetaan muun muassa järjestämällä seminaareja, konferensseja ja työryhmiä;
- asiantuntijavaihtoa;
- teknistä apua koskevien toimien toteuttamista;
- tilastoja ja menetelmiä koskevan tiedon vaihtoa.

*10 artikla***Tieteellinen ja teknologinen yhteistyö**

1. Ottaen huomioon molemminpuolisen etunsa sekä tiedepolitiikkojensa tavoitteet, sopimuspuolet sitoutuvat kehittämään tieteellistä ja teknologista yhteistyötä, jonka tavoitteena on erityisesti:

- edistää Euroopan yhteisön ja Keski-Amerikan välistä tutkijavaihtoa;
- luoda tiiviimpiä yhteyksiä osapuolten tiede- ja teknologiayhteisöjen välille ottaen huomioon kummankin alueella olevat tutkimuskeskukset;
- edistää teknologian siirtoa molemminpuolisen hyödyn pohjalta;
- toteuttaa toimet, joita kummankin alueen edun mukaisten tutkimusohjelmien tavoitteiden saavuttaminen edellyttää;
- vahvistaa Keski-Amerikan maiden tutkimuskapasiteettia tukemalla tieteellisten ja teknisten tutkimuskeskusten välisiä toimia sekä teknisen ja soveltavan tutkimuksen kehitystä;
- luoda mahdollisuuksia taloudelliselle, teolliselle ja kaupalliselle yhteistyölle.

2. Tieteellisen ja teknisen yhteistyön kehittämiseksi osapuolet sopivat määrittelevänsä yhdessä yhteistyönsä alat ottaen huomioon Keski-Amerikan tuotantoalojen kehittämistarpeet ja rajaamatta ennakolta mitään alaa yhteistyön ulkopuolelle.

Näitä ovat erityisesti:

- tiede- ja teknologiapolitiikan kehittäminen ja johtaminen;

- ympäristön suojeleminen ja parantaminen, erityisesti sademetsien ja rajaseudun maanviljelyalueiden suojeleminen ja palauttaminen entiselleen;
- uusiutuvat energialähteet ja luonnonvarojen järkevä käyttö;
- trooppinen maanviljely, maatalouteen liittyvä teollisuus ja kalastus;
- terveys, ravinto ja sosiaalinen suojeleminen yleensä sekä trooppiset taudit erityisesti;
- muut alat kuten asuminen, kaupunkisuunnittelu, suunnittelu ja kehittäminen, liikenne ja viestintä;
- tieteen ja teknologian alan alueellinen yhdentyminen ja yhteistyö;
- lääketieteeseen ja maanviljelyyn sovellettu bioteknologia;
- alkuperäistä kasvistoa ja eläimistöä koskevien taksonomisten tutkimusten toteuttaminen lääketieteeseen, maanviljelyyn ja muihin aloihin sovellettavan biologisen luettelon laatimisen mahdollistamiseksi.

3. Sopimuspuolet edistävät ja kannustavat toimia, joiden avulla voidaan päästä niiden välisen yhteistyön tavoitteisiin, erityisesti:

- osapuolten tutkimuskeskusten ja muiden julkisten tai yksityisten toimivaltaisten laitosten toteuttamia yhteisiä tieteellisiä ja teknologisia tutkimushankkeita;
- asianmukaisen tason koulutusta tutkimus- ja kehittämisalalla toimiville keskiamerikkalaisille, mihin kuuluu erityisesti seminaareja, kursseja ja konferensseja eurooppalaisissa tutkimuskeskuksissa, asiantuntijoiden ja tekniikan ammattilaisten vaihtoa sekä apurahoja erikoistumista ja harjoittelua varten;
- tutkimustiedon vaihtoa erityisesti järjestämällä sopimuspuolten korkean tason tieteenharjoittajille yhdessä seminaareja, työpajoja, työtapoamisia ja kongresseja;
- tieteellisen ja teknologisen tiedon ja taidon levittämistä.

*11 artikla***Standardeja koskeva yhteistyö**

Sopimuspuolet toteuttavat toimivaltansa asettamissa rajoissa ja lainsäädäntönsä mukaisesti toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on vähentää mittaustekniikan, standardoinnin ja sertifiointin alalla olevia eroja edistämällä yhteensopivien standardien ja sertifiointijärjestelmien käyttöä tämän kuitenkaan rajoittamatta niiden kansainvälisiä velvoitteita. Tämän vuoksi ne edistävät erityisesti:

- asiantuntijoiden välisiä yhteyksiä mittaustekniikkaa, standardointia, laadunvalvontaa, laadun parantamista ja laatusertifiointia koskevan tiedon- ja tutkimusvaihdon helpottamiseksi;
- näiden alojen erityiselinten ja -laitosten välisen vaihdon ja yhteyksien edistämistä;
- laatusertifiointia koskevien järjestämien ja standardien keskinäiseen tunnustamiseen tähtäävien toimien täytäntöönpanoa;
- neuvottelujen järjestämistä kyseisillä aloilla.

12 artikla

Henkinen ja teollinen omaisuus

1. Sopimuspuolet sitoutuvat lakiensa, asetustensa ja politiikkansa mukaisesti takaamaan riittävän ja tehokkaan suojan henkistä ja teollista omaisuutta koskeville oikeuksille, maantieteelliset nimitykset ja alkuperänimitykset mukaan lukien, ja tarvittaessa vahvistamaan tätä suojaa.

2. Keski-Amerikan maat allekirjoittavat mahdollisuksiensa mukaan henkistä ja teollista omaisuutta koskevia kansainvälisiä sopimuksia.

13 artikla

Kaivosalan yhteistyö

Sopimuspuolet ovat sopineet edistävänsä yhteistyötä kaivosalan kehittämiseksi ympäristönäkökohdat huomioon ottaen.

Tätä yhteistyötä toteutetaan pääasiallisesti toimilla, joiden tarkoituksena on:

- kannustaa kummankin osapuolen yrityksiä osallistumaan malmivarojensa etsintään, tutkimiseen, hyödyntämiseen ja markkinoille saattamiseen;
- luoda toimia, jotka suosivat pieniä ja keskisuuria kaivosalan yrityksiä;
- vaihtaa malmien etsintää, tutkimusta ja hyödyntämistä koskevia kokemuksia ja teknologiaa sekä toteuttaa yhteisiä tutkimuksia teknologian kehityksen edistämiseksi.

14 artikla

Energia-alan yhteistyö

Sopimuspuolet tunnustavat energia-alan merkityksen taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle ja ovat valmiit lujittamaan yhteistyötään erityisesti energiasuun-

nittelun, energian säästämisen ja järkipärisen käytön sekä uusien energialähteiden tutkimisen alalla. Tässä yhteistyön lujittamisessa otetaan myös ympäristö huomioon.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi sopimuspuolet päättävät edistää:

- yhteisten tutkimusten toteuttamista;
- vaihtoehtoisten energialähteiden mahdollisuuksien arviointia ja energiaa säästävien tekniikoiden soveltamista tuotannossa;
- energiasuunnittelusta vastaavien tahojen jatkuvia yhteyksiä;
- alan ohjelmien ja hankkeiden toteuttamista.

15 artikla

Liikennealan yhteistyö

Sopimuspuolet tunnustavat liikenteen merkityksen taloudelliselle kehitykselle ja kaupan tehostamiselle sekä pyrkivät toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet liikenne- ja muotojen välisen yhteistyön täytäntöön panemiseksi.

Yhteistyössä pyritään erityisesti:

- alan politiikkaa ja molemmille osapuolille tärkeitä aiheita koskevan tiedon vaihtoon;
- taloudellisille toimijoille ja julkishallinnon vastuhenkilöille suunnattujen talouden, oikeustieteen ja tekniikan koulutusohjelmien luomiseen;
- apuun erityisesti perusrakenteiden uudenaikaistamishjelmissä.

16 artikla

Yhteistyö tietotekniikan ja televiestinnän alalla

1. Sopimuspuolet ovat tietoisia tietotekniikan ja televiestinnän erityisen suuresta merkityksestä taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle ja ilmoittavat olevansa valmiita edistämään yhteistyötä yhteistä etua koskevilla aloilla, pääasiallisesti silloin, kun on kyse:

- sijoitusten ja yhteissijoitusten edistämisestä;
- standardoinnista, yhdenmukaisuuskokeista ja sertifiointista;

- maaseudun puhelinjärjestelmistä ja matkapuhelinjärjestelmistä sekä maa- ja avaruusteleviestinnästä, kuten liikenneverkosta, satelliiteista, optisista kuiduista, digitaalisesta monipalveluverkosta (ISDN) ja tiedon-siirrosta;
- elektroniikasta ja mikroelektroniikasta;
- tietokoneistamisesta ja automaatiosta;
- tietotekniikan ja televiestinnän uusien teknologioiden tutkimisesta ja kehittämisestä.

2. Tämä yhteistyö tapahtuu erityisesti:

- tutkimus- ja kehittämisalan yhteishankkeiden edistämisenä sekä tietoverkkojen ja tietopankkien luomisena ja jo olemassa olevien verkkojen ja pankkien käytön mahdollistamisena;
- asiantuntijoiden välisenä yhteistyönä;
- asiantuntijalausuntoina, tutkimuksina ja tiedon vaihtona;
- tieteellisen ja teknisen henkilöstön koulutuksena;
- yhteistä etua koskevien hankkeiden määrittelyä ja toteuttamista.

17 artikla

Matkailualan yhteistyö

Sopimuspuolet antavat lainsäädäntönsä mukaisesti tukensa seuraavanlaisten toimien muodossa tehtäville Keski-Amerikan maiden matkailualan yhteistyölle:

- tiedon vaihto ja matkailun tulevia mahdollisuuksia koskevat tutkimukset;
- tilastointia ja tietotekniikkaa koskeva apu;
- koulutustoiminta;
- tilaisuuksien järjestäminen ja osallistuminen messuille Keski-Amerikan alueen matkailun edistämiseksi;
- matkailun lisääntymisen mahdollistavien sijoitusten ja yhteissijoitusten edistäminen.

18 artikla

Ympäristöalan yhteistyö

Sopimuspuolet ilmoittavat tahtovansa toteuttaa tiivistä yhteistyötä ympäristön suojelun, säilyttämisen, parantamisen ja suunnittelun alalla tarkoituksenaan ratkaista erityisesti ongelmat, jotka liittyvät vesien, maaperän ja ilman saastumiseen, eroosioon, aavikoitumiseen, metsien hävittämiseen ja luonnonvarojen liikakäyttöön, voimakkaaseen kaupungistumiseen sekä metsä- ja vesiluonnossa esiintyvän kasviston ja eläimistön tuloksekkaaseen suoje-luun välttämällä niiden liiallista käyttöä ja kauppa erityisesti suojeltujen lajien osalta.

Tätä varten osapuolet pyrkivät toteuttamaan yhteisiä toimia, joiden tarkoituksena on muun muassa:

- luoda ja vahvistaa keskiamerikkalaisia julkisia ja yksityisiä alan toimivaltaisia rakenteita;
- edistää ympäristökasvatusta kaikilla tasoilla ja tiedottaa laajalti ongelmista ja niiden ratkaisusta yleisen ympäristötietoisuuden lisäämiseksi;
- toteuttaa tutkimuksia ja hankkeita sekä antaa teknistä apua;
- järjestää tapaamista, seminaareja, työpajoja, konferensseja, teknisten asiantuntijoiden ja alaan erikoistuneiden virkamiesten vaihtoa;
- vaihtaa tietoja ja kokemuksia;
- toteuttaa tutkimuksia ja kyselyjä luonnonkatastrofien ehkäisyyn ja hallintaan tähtäävien yhteisten ohjelmien ja hankkeiden toteuttamiseksi;
- edistää suojeltujen alueiden kehittämistä ja vaihtoehtoista taloudellista käyttöä kyseisten alueiden ominaisluonteen huomioon ottaen.

19 artikla

Yhteistyö biologisen monimuotoisuuden alalla

Sopimuspuolet pyrkivät yhteistyöhön biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi. Tässä yhteistyössä otetaan huomioon kolme perustetta: yhteiskunnallistaloudelliset hyötyperusteet, ekologinen säilyttäminen sekä alkuperäisväestöjen edut.

20 artikla

Kehitysyhteistyö

Osapuolet pyrkivät laatimaan monivuotisen ohjelman yhteistyön tehostamiseksi jäljempänä mainituilla aloilla.

Lisäksi osapuolet toteavat, että halu edistää paremmin hallittua ja kestävä kehitystä edellyttää, että ensi sija annetaan kehittämishankkeille, joiden tarkoituksena on Keski-Amerikan maiden vähäosaisimpien väestöryhmien perustarpeiden tyydyttäminen, ja naisten panokselle tähän prosessiin, ja että ympäristöongelmat nivotaan tiiviisti kehitykseen.

Yhteistyö käsittää toimia äärimmäisen köyhyyden torjumiseksi, rakennemuutosohjelmien vaikutuksen lieventämiseksi ja työpaikkojen luomisen edistämiseksi suosi-malla erityisesti talouden rakenteeseen vaikuttavia toimia ja ottamalla huomioon makrotaloudelliset ja alakohtaiset ongelmat samoin kuin institutionaaliseen kehittämiseen liittyvät ongelmat.

Yhteistyö toteutetaan mahdollisuuksien mukaan tiiviissä yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden kanssa.

21 artikla

Maa- ja metsätalouden sekä maaseudun alan yhteistyö

Osapuolet päättävät aloittaa yhteistyön maa- ja metsätalouden, maatalouteen liittyvän teollisuuden, elintarviketeollisuuden, karjatalouden ja trooppisten tuotteiden alalla kehitystason nostamiseksi.

Tässä tarkoituksessa ne tarkastelevat asiaa koskevan lainsäädäntönsä mukaisesti yhteistyössä ja hyvän tahdon hengessä:

- mahdollisuuksia kasvattaa keskinäistä maa- ja metsätaloustuotteiden, maatalousteollisten ja trooppisten tuotteiden sekä karjataloustuotteiden kauppansa;
- terveyttä, kasvinsuojelua, eläinlääkintää ja ympäristöä koskevia toimenpiteitä mahdollisten kaupanesteiden poistamiseksi tällä alalla.

Kestävän kehityksen periaatteita noudattaen osapuolet pyrkivät myös toteuttamaan aloitteita, jotka edistävät yhteistyötä seuraavilla aloilla:

- maatalousalan kehittäminen;
- seuraavien luonnonvarojen suojeleminen ja kestävä kehittäminen: maaperä, vesi, metsät, kasvisto ja eläimistö;
- maatalous- ja maaseutuympäristö;
- inhimillisten resurssien kehittäminen aloilla, joihin kuuluvat maa-, metsä- ja karjatalouden uudet tekniikat sekä yritysjohtaminen;
- vaihdon harjoittaminen ja yhteyksien luominen osapuolten teknisten asiantuntijoiden, tuottajien ja laitosten välillä kaupallisten toimien ja sijoitusten edistämiseksi ja helpottamiseksi;
- maataloustutkimus;
- maa-, metsä- ja karjataloutta koskevien tietopankkien ja tilastojen kehittäminen ja niiden keskinäiset yhteydet.

22 artikla

Kalastusalan yhteistyö

Sopimuspuolet päättävät vahvistaa ja kehittää yhteistyötään kalastusalalla, erityisesti kalavarojen arvioinnin, pienimuotoisen kalastuksen ja vesiviljelyn osalta, seuraavilla toimilla:

- erityisohjelmien ja -hankkeiden laatiminen ja toteuttaminen talouden, kaupan, tieteen ja tekniikan aloilla;

- yksityisen sektorin kannustaminen osallistumaan alan kehittämiseen.

23 artikla

Terveysalan yhteistyö

Sopimuspuolet päättävät tehdä yhteistyötä kansanterveyden parantamiseksi pääasiassa vähäosaisimpien väestöryhmien osalta ja riskiryhmiin painottuen.

Tätä varten sopimuspuolet pyrkivät kehittämään yhteistä tutkimusta, teknologian siirtoa, kokemusten vaihtoa ja teknistä apua mukaan lukien erityisesti:

- toimivaltaisten yksiköiden johtaminen ja hallinto erityisesti perusterveydenhoidon osalta;
- terveysalan opetusohjelmien ja ammatillisten koulutusohjelmien toteuttaminen;
- ohjelmat ja hankkeet, joilla pyritään kaupunkien ja maaseudun terveysolojen parantamiseen (erityisesti tulehdusten ja endeemisten tautien ehkäisemiseksi) ja sosiaalisen hyvinvoinnin lisäämiseen;
- lääketieteellisen henkilöstön peruskoulutus;
- hankinnaisen immuunikato-oireyhtymän (AIDS) ehkäisy ja hoito;
- äidin ja lapsen terveydenhoito ja perhesuunnittelu;
- koleraan ehkäisy ja hoito.

24 artikla

Yhteistyö sosiaalisen kehittämisen alalla

1. Sopimuspuolet päättävät aloittaa toimivaltansa puitteissa ja lainsäädäntöjensä mukaisesti laajan yhteistyön sosiaalisen kehityksen voimistamiseksi erityisesti parantamalla Keski-Amerikan maiden kaikkien vähäosaisimpien väestöryhmien elinehtoja.

2. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi toteutettaviin toimenpiteisiin ja toimiin kuuluu erityisesti teknisen avun muodossa annettava tuki seuraavilla aloilla:

- lastensuojelu;
- naisten aseman parantaminen;
- epävirallisen talouden muuttaminen viralliseksi taloudeksi;
- koulutus- ja avustusohjelmat erityisen vaikeassa asemassa oleville nuorille;
- toimet rakennemuutosohjelmien sosiaalisen vaikutuksen lieventämiseksi erityisesti sellaisten ohjelmien avulla, joilla voidaan edistää työpaikkojen luomista;
- sosiaalialan yksiköiden hallinto;
- asumis- ja hygieniaoalojen parantaminen kaupungeissa ja maaseudulla.

25 artikla

Yhteistyö huumausaineiden torjunnan alalla

Sopimuspuolet sitoutuvat toimivaltansa mukaisesti sovittamaan yhteen ja tehostamaan ponnistuksiaan huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittoman tuotannon, jakelun ja kulutuksen estämiseksi, vähentämiseksi ja lopettamiseksi ottaen huomioon alueellisissa ja kansainvälisissä järjestöissä tällä alalla tehdyn työn.

Tämä yhteistyö, jossa tukeudutaan alan toimivaltaisiin elimiin, sisältää:

- huumeiden väärinkäyttäjien ammattikoulutusta, koulutusta, hoitoa, huumeista vieroittamista ja uudelleensijoittamista koskevia hankkeita;
- laittomien huumausaineiden väärinkäytön ehkäisyohjelmia;
- tutkimusohjelmia;
- toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää vaihtoehtoista kehitystä mukaan luettuna muun muassa korvaavat viljelmät;
- asiaankuuluvan tiedon, mukaan lukien rahanpesua koskevan tiedon vaihdon;
- lähtöaineiden, kemiallisten aineiden ja psykotrooppisten aineiden kaupan valvontaohjelmia.

Sopimuspuolet voivat yhteisellä sopimuksella lisätä tähän yhteistyöhön muita toiminta-alueita.

26 artikla

Yhteistyö pakolaisten, kotiseudultaan siirtymään joutuneiden henkilöiden ja paluumuuttajien avustamisen alalla

Osapuolet vahvistavat tahtovansa tehdä laajaa yhteistyötä, jolla edistetään Keski-Amerikan pakolaisten, kotiseudultaan siirtymään joutuneiden henkilöiden ja paluumuuttajien uudelleen sopeuttamista aktiiviseen elämään. Tähän yhteistyöhön kuuluu erityisesti:

- yhteistyötoimien toteuttamisen tukeminen yhteistoinnassa edunsaajamaiden kanssa ja kansainvälisen Keski-Amerikan pakolaiskonferenssin (CIREFCA) kanssa;
- erityishankkeiden toteuttaminen tällä alalla asiaan liittyvien kumppanien kanssa: YK:n pakolaisasiain päävaltuutettu, edunsaajamaiden hallituselimet ja kummankin osapuolen asiantunteviksi todetut valtioista riippumattomat järjestöt.

27 artikla

Yhteistyö Keski-Amerikan demokratiakehityksen vahvistamisen alalla

Sopimuspuolet päättävät tukea Keski-Amerikan demokraattisia instituutioita ja demokratiakehitystä erityisesti, kun on kyse vapaiden ja avointen vaalien järjestämisestä ja tarkkailemisesta, oikeusvaltion vahvistamisesta, ihmisoikeuksien kunnioittamisesta ja koko väestön tasapuolisesta yhteiskunnallisesta osallistumisesta.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi osapuolet sopivat seuraavien toimien toteuttamisesta:

- Lissabonissa helmikuussa 1992 hyväksytyyn ihmisoikeuksien edistämistä koskevan monivuotisen ohjelman täytäntöönpano;
- muiden erityishankkeiden suunnittelu ja toteuttaminen Keski-Amerikan demokraattisten instituutioiden tukemiseksi.

28 artikla

Yhteistyö alueellisen yhdentymisen alalla

Sopimuspuolet edistävät sellaisten toimien toteuttamista, joiden tarkoituksena on kehittää Keski-Amerikan alueellista yhdentymistä.

Ensisijaisia ovat erityisesti toimet, joiden tarkoituksena on:

- antaa teknistä apua yhdentymisen teknisten ja käytännön näkökohtien osalta;
- edistää alueiden sisäistä ja niiden välistä kauppaa;
- kehittää alueellista ympäristöyhteistyötä;
- vahvistaa alueellisia laitoksia sekä tukea yhteisten poliitikkojen ja toimien toteuttamista;
- kannustaa alueellisten viestintäyhteyksien kehittämistä.

29 artikla

Yhteistyö julkishallinnon alalla

Sopimuspuolet päättävät tehdä yhteistyötä hallinnon ja toimielinten järjestämisen alalla, oikeusjärjestelmä mukaan luettuna.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi sopimuspuolet toteuttavat toimia, joiden tarkoituksena on erityisesti edistää tiedon vaihtoa ja tukea kansallisten hallintojen virkamiesten ja toimihenkilöiden koulutusta julkisen hallinnon tehokkuuden lisäämiseksi.

Tämä yhteistyö perustuu kummankin osapuolen olemassa oleviin laitoksiin.

30 artikla

Yhteistyö tiedottamisen, viestinnän ja kulttuurin alalla

Sopimuspuolet ovat sopineet ryhtyvänsä yhteisiin toimiin tiedottamisen ja viestinnän alalla edistääkseen Euroopan yhteisön ja Keski-Amerikan parempaa tuntemusta ja

niiden päämääriä sekä kannustaakseen Euroopan yhteisön ja Keski-Amerikan jäsenvaltioita vahvistamaan niiden välillä olevia kulttuuriyhteyksiä.

Näihin toimiin sisältyy erityisesti:

- asiaankuuluva tiedon vaihto yhteistä etua koskevista aiheista kulttuurin ja tiedottamisen alalla;
- kulttuuritapahtumien kannustaminen ja kulttuuri-vaihto erityisesti yliopistojen kesken;
- selvitykset ja tekninen apu kulttuuriperinnön säilyttämiseksi.

31 artikla

Koulutusalan yhteistyö

Keski-Amerikan alueen inhimillisten voimavarojen koulutuksen parantamiseksi sopimuspuolet vahvistavat yhteistyötä molemmipuolista etua koskevilla aloilla ottaen huomioon alan uudet teknologiat.

Tämä yhteistyö voi sisältää:

- toimia, jotka parantavat johto- ja keskitason toimihenkilöiden ja muiden ammattilaisten sekä ammattitaitoisten työntekijöiden ammatillista koulutusta;
- kerrannaisvaikutteisia koulutustoimia, jotka on suunnattu kouluttajille ja valtion tai yksityisissä yrityksissä, hallinnossa, valtion virastoissa ja taloudellisissa järjestöissä vastuullisissa tehtävissä toimiville toimihenkilöille;
- konkreettisia Keski-Amerikan ja Euroopan maiden koulutuslaitosten asiantuntijoiden, taitotiedon ja teknologian vaihto-ohjelmia erityisesti tekniikan, tieteen ja ammattiosaamisen alalla;
- luku- ja kirjoitustaidon opetusohjelmia terveyttä ja sosiaalista kehitystä koskevien hankkeiden puitteissa.

32 artikla

Yhteistyön toteuttamiskeinot

1. Tässä sopimuksessa määrättyjen yhteistyötä koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi sopimuspuolet sitoutuvat asettamaan mahdollisuuksiensa mukaan ja soveltaen omia menettelytapojaan käytettäväksi tarvittavat välineet, mukaan lukien rahoitusvälineet. Tässä yhteydessä toteutetaan aina kun se on mahdollista monivuotista ohjelmointia ja määritellään painopistealueet Keski-Amerikan maiden tarpeet ja kehitystaso huomioon ottaen.

2. Helpottaakseen tässä sopimuksessa määrättyä yhteistyötä Keski-Amerikan maat myöntävät yhteisön asiantuntijoille näiden tehtäviensä toteuttamisessa tarvitsemat takuut ja avun.

33 artikla

Sekakomitea

1. Sopimuspuolet päättävät säilyttää vuonna 1985 allekirjoitetulla yhteistyösopimuksella perustetun sekakomitean. Sekakomitea koostuu yhteisön edustajista ja Keski-Amerikan maiden edustajista, joita Keski-Amerikan yhdentymistä käsittelevien elinten edustajat avustavat.

2. Sekakomitean tehtävänä on:

- huolehtia tämän sopimuksen moitteettomasta toiminnasta;
- sovittaa yhteen tämän sopimuksen tavoitteisiin liittyvät toimet, konkreettiset toimenpiteet ja hankkeet ja sekä ehdottaa niiden toteuttamiseksi tarvittavia keinoja;
- tarkastella ja seurata osapuolten kaupan ja yhteistyön kehitystä;
- antaa kaikki tarvittavat suositukset kaupankäynnin laajentamisen sekä yhteistyön tiivistämisen ja monipuolistamisen edistämiseksi;
- etsiä keinoja tämän sopimuksen tulokannassa ja soveltamisessa mahdollisesti ilmenevien vaikeuksien ehkäisemiseksi.

3. Sopimuspuolet päättävät yhdessä sekakomitean kokousten esityslistasta. Sekakomitea päättää itse siitä, miten usein ja missä kokouksia pidetään, sekä kokousten puheenjohtajuudesta ja muista mahdollisesti ilmenevistä asioista. Sekakomitea päättää tarvittaessa perustaa alakomiteoita.

34 artikla

Muut sopimukset

1. Tämä sopimus ja sen mukaisesti toteutetut toimet eivät vaikuta mitenkään yhteisön jäsenvaltioiden toimivaltaan toteuttaa kahdenvälisiä toimia Keski-Amerikan maiden kanssa taloudellisen yhteistyön alalla tai tarpeen vaatiessa tehdä Keski-Amerikan maiden kanssa uusia taloudellista yhteistyötä koskevia sopimuksia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Euroopan yhteisöjen perustamis-sopimusten määräysten soveltamista.

2. Jollei edellisen kohdan taloudellista yhteistyötä koskevista määräyksistä muuta johdu, tämän sopimuksen määräyksillä korvataan ne yhteisön jäsenvaltioiden ja Keski-Amerikan maiden välisten sopimusten määräykset, jotka ovat tämän sopimuksen määräysten kanssa ristiriitaisia tai samoja kuin ne.

35 artikla

Sopimuksen alueellinen soveltaminen

Tätä sopimusta sovelletaan toisaalta alueisiin, joihin sovelletaan Euroopan talousyhteisön perustamissopimusta, viimeksi mainitussa sopimuksessa määrättyjen edellytysten mukaisesti, ja toisaalta tämän sopimuksen osapuolina olevien kuuden Keski-Amerikan valtion alueisiin.

36 artikla

Liitteet

Liitteet ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

37 artikla

Voimaantulo ja hiljainen uudistaminen

Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen tätä varten tarvittavien oikeudellisten menettelyjen saattamisesta päätökseen. Sopimus

tehdään viideksi vuodeksi. Sen voimassaolo uudistuu hiljaisesti vuodeksi kerrallaan, jos kumpikaan sopimuspuoli ei irtisano sitä kirjallisesti toiselle sopimuspuolelle kuusi kuukautta ennen sen voimassaolon päättymistä.

Jos jokin Keski-Amerikan maista irtisanoo sopimuksen, ei tällä irtisanomisella ole vaikutusta sopimuksen soveltamiseen muiden Keski-Amerikan maiden osalta.

38 artikla

Todistusvoimaiset tekstit

Tämä sopimus on laadittu kahtena kappaleena englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, portugalilain, ranskan, saksan ja tanskan kielellä, ja jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

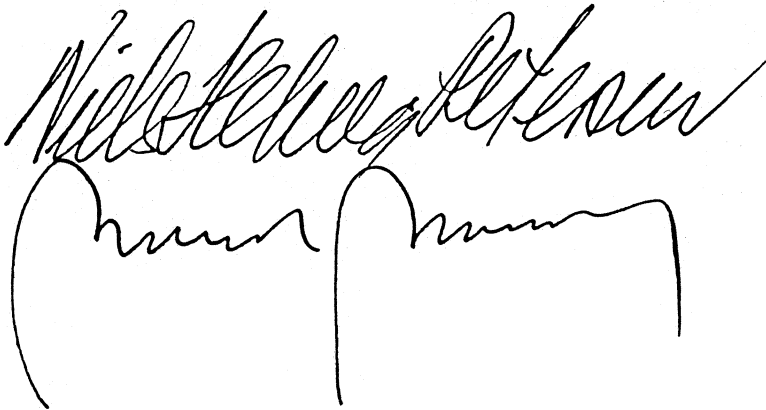
39 artikla

Kehityslauseke

1. Sopimuspuolet voivat kehittää ja parantaa tätä sopimusta keskinäisellä suostumuksella lisätäkseen yhteistyötä ja täydentääkseen sitä erityisiä aloja tai toimia koskevin sopimuksin.

2. Tätä sopimusta sovellettaessa molemmat sopimuspuolet voivat tehdä ehdotuksia keskinäisen yhteistyön alan laajentamiseksi ottaen huomioon yhteistyön toteuttamisesta saadun kokemuksen.

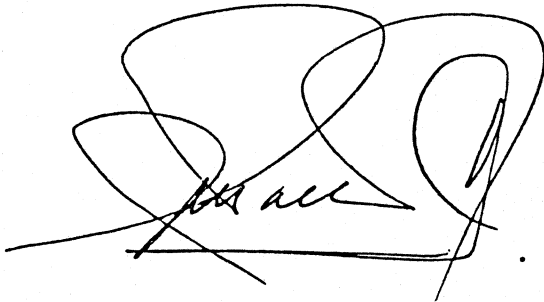
Por el Consejo de las Comunidades Europeas
For Rådet for De Europæiske Fællesskaber
Für den Rat der Europäischen Gemeinschaften
Για το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
For the Council of the European Communities
Pour le Conseil des Communautés européennes
Per il Consiglio delle Comunità europee
Voor de Raad van de Europese Gemeenschappen
Pelo Conselho das Comunidades Europeias

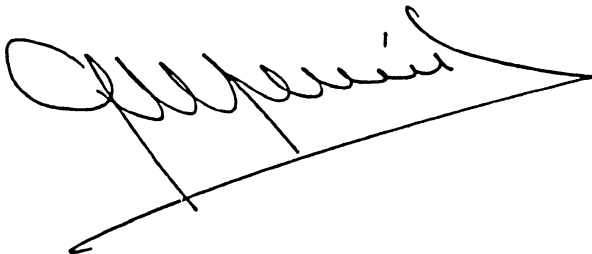
Por el Gobierno de la República de Costa Rica

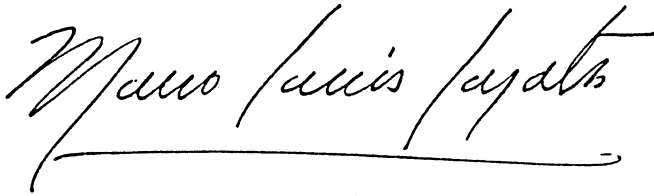
Por el Gobierno de la República de El Salvador

Por el Gobierno de la República de Guatemala

Por el Gobierno de la República de Honduras

A handwritten signature in cursive script, reading "Manuel Luis Pazato". The signature is written in black ink and is underlined with a single horizontal line.

Por el Gobierno de la República de Nicaragua

A handwritten signature in cursive script, appearing to read "E. Real". The signature is written in black ink and is underlined with a single horizontal line.

Por el Gobierno de la República de Panamá

A handwritten signature in cursive script, appearing to read "J. L. Varela". The signature is written in black ink and is underlined with a single horizontal line.

LIITE

KIRJEENVAIHTO MERILIIKENTEESTÄ

Kirje n:o 1

Arvoisa Herra,

Olisin kiitollinen, jos voisitte ystävällisesti vahvistaa seuraavan:

Allekirjoittaessaan Euroopan yhteisön sekä Costa Rican, El Salvadorin, Guatemalan, Hondurasin, Nicaraguan ja Panaman tasavaltojen välistä yhteistyötä koskevan puitesopimuksen osapuolet ovat sitoutuneet käsittelemään asianmukaisella tavalla meriliikenteen toimintaa koskevia kysymyksiä erityisesti, jos toiminta voi aiheuttaa esteitä kaupan kehitykselle. Tässä asiassa etsitään molempia tyydyttäviä kaupallisia ratkaisuja kaupan vapaan ja vilpittömän kilpailun periaatetta noudattaen.

Samoin on sovittu, että näitä kysymyksiä tarkastellaan myös sekakomitean kokouksissa.

Vastaanottakaa, Arvoisa Herra, korkeimman kunnioitukseni vakuutus.

Euroopan yhteisöjen neuvoston puolesta

Kirje n:o 2

Arvoisa Herra,

Minulla on kunnia ilmoittaa saaneeni kirjeenne ja vahvistaa seuraava:

”Allekirjoittaessaan Euroopan yhteisön sekä Costa Rican, El Salvadorin, Guatemalan, Hondurasin, Nicaraguan ja Panaman tasavaltojen välistä yhteistyötä koskevan puitesopimuksen osapuolet ovat sitoutuneet käsittelemään asianmukaisella tavalla meriliikenteen toimintaa koskevia kysymyksiä erityisesti, jos toiminta voi aiheuttaa esteitä kaupan kehitykselle. Tässä asiassa etsitään molempia tyydyttäviä kaupallisia ratkaisuja kaupan vapaan ja vilpittömän kilpailun periaatetta noudattaen.

Samoin on sovittu, että näitä kysymyksiä tarkastellaan myös sekakomitean kokouksissa.”

Vastaanottakaa, Arvoisa Herra, korkeimman kunnioitukseni vakuutus.

Keski-Amerikan puolesta

KESKI-AMERIKAN YKSIPUOLINEN LAUSUMA 8 ARTIKLAN OSALTA

Keski-Amerikan maat ilmoittavat olevansa valmiita aloittamaan minkä tahansa Euroopan talousyhteisön jäsenvaltion pyynnöstä keskustelut, joiden tarkoituksena on kahdenvälisen investointien suojaamis- ja edistämmissopimusten tekeminen.

YHTEISÖN YKSIPUOLINEN LAUSUMA 32 ARTIKLAN OSALTA

Yhteisö vahvistaa aikomuksensa avustaa ensisijaisesti luonteeltaan alueellisia hankkeita ja ilmoittaa olevansa valmis tehostamaan kyseistä yhteistyötä sekä laadulliselta että määrälliseltä kannalta. Rahoitusosuudet, jotka asetetaan tätä varten käyttöön, vastaavat tämän sopimuksen laajennettuja tavoitteita ja yhteistyöstä latinalaisen Amerikan ja Aasian kehitysmaiden kanssa 1990-luvulla annettujen suuntaviivojen mukaista merkittävää varojen lisäystä; kyseiset osuudet sisällytetään budjettimäärärahoihin.

YHTEISÖN YKSIPUOLINEN LAUSUMA 16 PÄIVÄNÄ JOULUKUUTA 1991 ANNETULLA NEUVOSTON ASETUKSELLA (ETY) N:o 3900/91 KESKI-AMERIKALLE MYÖNNETYN ERITYISMENETTELYN OSALTA

Yhteisö ilmoittaa olevansa valmis:

- a) tutkimaan yleisen tullietuusjärjestelmän puitteissa myönnettyjen erityisetuuksien vaikutuksia Keski-Amerikan maihin ja muihin kehitysmaihin;
- b) jatkamaan vuoropuhelua tästä aiheesta Keski-Amerikan maiden kanssa;
- c) antamaan komission tehtäväksi tilannearvion tekemisen myönnettävien etuuksien osalta säädetyn voimassaoloajan päätyttyä (1994) ottaen huomioon erityisesti niiden edellytysten osalta tapahtunut kehitys, joiden perusteella kyseiset etuudet myönnettiin.

KESKI-AMERIKAN YKSIPUOLINEN LAUSUMA 16 PÄIVÄNÄ JOULUKUUTA 1991 ANNETULLA NEUVOSTON ASETUKSELLA (ETY) N:o 3900/91 KESKI-AMERIKALLE MYÖNNETTYJEN ERITYISETUUKSIEN OSALTA

Keski-Amerikka korostaa antavansa ensisijaisen merkityksen Euroopan yhteisön sille yleisen tullietuusjärjestelmän puitteissa myöntämälle etuusmenettelylle.

Kyseinen menettely on Keski-Amerikalle erityisen tärkeä siksi, että se tukee kehitystä rauhan, demokratian vahvistamisen ja kansallisen jälleenrakentamisen alalla ja edistää ponnisteluja sen puolesta, että huumausainneongelmasta ei aiheutuisi haittaa Keski-Amerikan hauraille talouksille, yhteiskunnille ja demokraattisille instituutioille.